

Eu, până acum, nu am ridicat mâna la nimeni

Când Bespoșceadnii ne-a înșiruit într-o linie dreaptă în fața tancurilor și ne-a spus că suntem în Ucraina am rămas paf. În Ucraina? Cum și de ce? Ca să luptăm împotriva ucrainenilor? Dar de ce să luptăm împotriva ucrainenilor, când eu nu vreau să lupt împotriva nimănui, cu atât mai puțin împotriva ucrainenilor, printre care am atâția prieteni, cu care am făcut atâtea beții soră cu moartea pe plajele de la Marea Neagră, de ce să trag în ei?

Bespoșceadnii își plimba ochii pe fețele noastre șoricii, și eu îi simțeam privirile cum îmi atingeau pielea obrazilor ca un bici. Mă temeam să nu ghicească la ce mă gândeam și mi-am înăbușit fluxul gândurilor. Nu excludeam că și alții gândeau la fel, dar toți tăceau. Stăteam smirnă în fața lui și asta l-aș fi întrebat dacă nu m-aș fi temut că o să mă împuște pe loc.

Bespoșceadnii se oprea în fața fiecărui soldat și îl privea în adâncul ochilor. Până și pe căpitanul Zmei, sau pe sergentul Prilepin, sau pe soldatul Medvedev îi privi în adâncul ochilor, deși lumea zicea că ar fi prietenii lui de pahar.

Ne-a spus că suntem în război și că ne cere să-i distrugem pe dușmani. Și cine sunt dușmanii noștri? Ucrainenii? Aș fi vrut să-i rād în față, dar m-am temut că mă va lichida pe loc.

Eu, până acum, nu am ridicat mâna la nimeni. Nu am tras în viața mea nimănui nici o palmă, și acum, brusc, mi se cere săucid oameni, dar dacă printre ei sunt și băieții ăia din Sumi, Mariupol sau din Krivoi Rog, cu care vara trecută am golit zeci de sticle de votcă pe plajă, îndată ce soarele se ascundea după orizont, ce mă fac?

Să dezertez, asta ar trebui să fac. Dar când să dezertez, când mereu sunt soldați în jurul meu? Noaptea, când toți dorm. Dar

cum să trec de soldații de gardă, care cred că sunt puși acolo, ca să ne păzească pe noi, ca să nu evadăm? Și oare nu m-ar prinde? M-ar prinde cât ai bate din picior. Și dacă m-or prinde, oare m-or împușca, sau m-or trimite după gratii? Cred că m-or împușca. Probabil chiar Bespoșceadnii cu mâna lui. În fața tuturor, ca să-i sperie pe ceilalți.

Bespoșceadnii se apropie. E la un soldat distanță de mine. Of, dacă ar afla ce gândesc cred că ar scoate chiar acum pistolul din toc și mi l-ar lipi de tâmplă. Ivan Soldatov, pentru Dumnezeu, scoate-ți gândurile astea din cap.

Eu sunt în armată de șase luni, dar în prima zi sub comanda lui. Mă privește fix în ochi, cu o privire de șarpe, nu întâmplător toți îl porelesc Bespoșceadnii. Parcă ar vrea să mi se strecoare în cap și să-mi citească gândurile, nu altceva. Mă privește neîncrezător. Se pare că are mari îndoieli în privința mea, dar nu-mi spune nimic și îmi întoarce spatele. Iese în fața noastră, a tuturor, și ne ordonă să urcăm în tancuri, să intrăm în oraș și să-l lichidăm pe dușman.

Rândul se sparge și toți se aruncă în tancuri. Urc și eu în tanc. Ultimul urcă Bespoșceadnii. Dacă o să mă împuște cineva în războiul ăsta, atunci cu siguranță că acela va fi Bespoșceadnii.

Ce mai contează ce s-a întâmplat în urmă cu șaptezeci de ani?

Trăia în cea mai friguroasă odaie din casă, unica fără sobă. El a ales-o. A ales-o pentru un lucru pentru care toți ceilalți o ocoleau. Nu se încălzea, și asta lui îi convenea de minune. Se obișnuise să doarmă în încăperi neîncălzite și, de asta, se mutase în camera aia din fund, în care toți intrau în palton, și numai el stătea în chiloți. Parcă ar fi fost un personaj din Șalamov.

Mânca foarte repede. Farfuria cu borș din fața lui o golea într-o clipită, sculându-se de la masă în timp ce ceilalți se așezau. Mai tot timpul făcea ceva. Săpa via, sau căra apă de la fântână, sau tăia lemne. Nu stătea o clipă locului. Devenea gherțoi, dacă voiai să-l ajuți.

După școală, Alexandru îl găsi măturând curtea.

— Ei, cum a fost azi? îl întrebă bătrânul, fără să lase mătura din mână, și băiatul îi povesti.

Mai toate poveștile lui Alexandru erau despre profesorul său de istorie, Pavel Ivanovici Nicolau, pe care pur și simplu îl adula, istoria fiind materia sa preferată. Modul lui Nicolau de-a preda istoria i se părea foarte spectaculos. Astăzi și-a suit elevii în bena unui camion și le-a vorbit despre cel de-al Doilea Război Mondial în timp ce au dat roată Fluturii, îi povestea Alexandru electricizat, în timp ce bunicul său continua să măture prin curte.

Bătrânul mătura, și băiatul îi povestea venind după el. Bătrânul nu-l întrerupea și nici nu-i spunea nimic și, de asta, băiatul nu era sigur că îl asculta sau că îl interesa ceea ce-i mărturisea. Dar el era așa de încântat de ultima lecție a profesorului său drag despre cel de-al Doilea Război Mondial, că i-ar fi povestit toate astea chiar și unui surd, prin semne. Azi i-a dus și în pădure, ca să

le arate locul unde soldații fasciști au căzut într-o ambuscadă pregătită de partizanii din Flutura. Povestindu-i, Alexandru devenea din ce în ce mai înaripat. Era sigur că lecția de azi n-o s-o uite niciodată. Anume după această lecție se hotărî el să devină profesor de istorie, ca să le predea și el elevilor marile cataclisme din istorie în maniera nonconformistă și dezinhibată a lui Pavel Ivanovici. Azi, acesta reconstituise ambuscada de atunci, aproape ca în filmul lui Pintilie. Îi ceru șoferului să oprească mașina în mijlocul pădurii și îi împărți în două tabere, frunțașii clasei deveniră partizani, iar codașii, fasciști, și primii le pregătiră o mare surpriză celor din urmă, ajutați și de Pavel Ivanovici.

Fără să-l privească, bătrânul se opri și schimbă mătura pe o lopată, cu care începu să încarce gunoiul într-o căldare. Alexandru încercă să-i iasă în față pentru a-l privi în ochi. Își ridică și vocea pentru a acoperi fâșâitul gunoiului care se scurgea în căldare.

Băiatul era entuziasmat și ar fi vrut ca și bătrânul să împărtășească admirația sa, dar acesta tăcea de parcă ceea ce făcea el ar fi fost mai important decât ce-i povestea nepotul său. Asta îl și supără și sări la bătrân ca să-i smulgă lopata din mână.

O apucase cu ambele mâini și trăgea de ea, dar bătrânul se dovedi a fi mai puternic, și băiatul se dezechilibra și căzu peste un petec de ogradă încă nemăturat, și de acolo, de jos, îi reproșă că nu vrea să-l asculte, că e insensibil și egoist și că nu-l interesează deloc soarta sa. Bătrânul tăcea și acum.

— Alexandru, Alexandru, îl strigă din drum Ivan, cu mingea la picior, și băiatul – hop – sări în picioare și alergă afară, uitând cu totul de bătrân, care se duse să sprijine lopata de gard și să ia din nou mătura în mână, pentru a mătura chiar colțul ăla de curte unde se înșirase nu demult, pe spate, nepotul său drag.

Stăteau la masă și beau vin, și bătrânul îi zise că era primul din familia lor care a terminat o facultate.

— Pentru asta ar trebui să-i mulțumesc lui Pavel Ivanovici Nicolau, îi spuse tânărul și sorbi și el din pahar.

— Și eu ar trebui să-i mulțumesc, pentru că, dacă nu era el, poate, n-aș fi văzut niciodată Siberia.

— Cum? exclamă Alexandru, stropindu-și cu vin blugii noi.

— Tu nu știai că el m-a turnat la Securitatea din Ungheni?
— De unde să știi?
— Se vede că am uitat să-ți spun.
— Pavel Ivanovici?
— Da.
— Nu pot să cred asta. Fabulezi.
— Știam eu că n-ai să mă crezi. De asta nici nu ți-am spus până acum nimic.

— Nu se poate.
— Ba se poate. El a ciripit la Securitate.
— Dar de ce?
— Pentru a parveni. Ca să ajungă șef mare. Și a ajuns? Pe dracu'. A ajuns un nenorocit de profesoraș pe care-l admiră niște imbecili ca tine. Degeaba m-a turnat, că ăia nu l-au chemat în capitală. Când a înțeles și el asta, era deja prea târziu. Siberia aia nemiloasă ne înghițișe deja pe mine și pe alți fluturenii. Nenorocitul dracului. De asta te corcolise el așa pe tine în timpul școlii, pentru că se simțea cu musca pe căciulă și nu știa cum să-și spele obrazul în fața mea.

Alexandru îl asculta cu ochii în podea. Nu-i venea să-și creadă urechilor. Parcă i se prăbușise cerul în cap.

Văzând că băiatul s-a pleoștit, bătrânul s-a sculat de la masă și a ieșit în curte. Profesorul de istorie locuia peste gard, și Alexandru crezu, preț de câteva clipe, că bătrânul o să sară gardul și o să-i pună unghia în gât, cel puțin el așa ar fi făcut dacă ar fi fost în locul bunicului său. Dar nu, bătrânul n-a sărit gardul, ci a luat mătura în mână și a început să dea cu ea prin ogradă, deși curtea era curată. Alexandru a ieșit după el, afară.

— Dar cum, cum s-a întâmplat?

— Cum s-a întâmplat vrei să știi?

— Da, vreau.

— Simplu. La o săptămână de la moartea lui Stalin am dus grăul la moară, unde m-am mai întâlnit cu patru fluturenii, printre care era și Nicolau, și am început să ne dăm cu părerea despre Iosif Visarionovici.

— De mult trebuia să dea ortul popii, am exclamat eu. Câinele. De mult. Atât am spus, și în aceeași seară miliția m-a umflat de acasă.

— Da' de unde știi că Pavel Ivanovici te-a turnat?
— Știu.
— Poate că greșești?
— Dar de ce nu l-au ridicat și pe el, ci numai pe noi trei?
— Poate că a fost o întâmplare.
— Ce întâmplare, când a venit și la miliție, și m-a acuzat în față?
— Și de ce nu mi-ai spus nimic până acum?
— Ca să nu faci prostii. Numai că n-aș vrea nici acum să faci prostii. Îmi promiți?
— Da.
— Nu ai să-i faci nimic?
— Nu, i-a jurat Alexandru și s-a retras în camera sa, smulgând de pe pereți toate diplomele de la olimpiadele de istorie raionale și republicane și dându-le foc în curtea măturată de bunicul său.

În vara în care a murit profesorul său de istorie, Alexandru a povestit în paginile unui ziar cu o difuzare națională despre cum a aflat el că profesorul său favorit din școală, profesorul său de istorie – Pavel Ivanovici Nicolau –, l-a denunțat pe bunicul său Goriță la Securitate pentru a putea ajunge nu știu ce mare șef la partid. Alexandru nu credea că ceea ce făcea el ar fi un act de răzbunare. Odată ce Nicolau nu mai era în viață, cui îi mai putea face rău acea mărturisire a sa? Nimănui. Bunicului său îi jurase să nu se atingă de Nicolau cât va trăi, dar nu și după moartea sa.

Acest text al său despre cum într-o bună zi a aflat că profesorul său preferat din școală l-a denunțat la Securitate pe bunicul său i s-a părut că nu l-a citit nimeni, fiindcă nimeni nu i-a vorbit despre el. În post-scriptumul de sub confesiunea sa își anunță și demisia de la Facultatea de Istorie, unde ținea un curs despre istoria secolului XX, jurând să nu mai predea niciodată istoria. Fiindcă o predase și Pavel Ivanovici Nicolau. Dar nici măcar post-scriptumul nu i-l citi nimeni. Își dădu seama de asta când a doua zi îi telefonă secretara de la facultate ca să-l întrebe îngrijorată de ce nu a dat în ziua aia pe acolo și nu și-a ținut orele. Toată lumea era îngrijorată să nu se fi îmbolnăvit, și el s-a dus și a scris o cerere de demisie. Dar a doua zi i-a telefonat din nou secretara și i-a spus că îl caută o doamnă în vârstă. I-au telefonat și de la Uniunea Scrii-

torilor, de la bibliotecă sau de pe unde mai avea el colaborări și toți îi spuneau că-l caută nu știu ce doamnă în etate, care era foarte supărată pe el. Decanul nu voia să-i semneze cererea de demisie, dar el, oricum, refuză să mai treacă pe la facultate pentru a-și face orele. Venea însă în fiecare zi doamna aia în vârstă și-l aștepta în fața sălilor de curs, unde ar fi trebuit să apară și el, măcar de dragul studenților săi, care-l venerau. Începu să bănuiască cine ar fi putut fi doamna care voia să-i pună unghia în gât, când trecu și pe la cafeneaua unde obișnuia să meargă. O aștepta deja să-l caute și acasă, și asta se întâmplă chiar a doua zi, când auzi zbârnăitul soneriei. Cea care-l suna era văduva Nicolau și el înțelese atunci că nu avusese dreptate crezând că nimeni nu-i citise mărturisirea. I-o citise doamna Nicolau, și confesiunea o supăraseră rău de tot, odată ce de atunci făcuse atâtea încercări disperate de a da de el. Văduva Nicolau nu putea să creadă că cel mai bun elev al soțului ei, de când acesta preda istoria, ar fi putut scrie un asemenea text infam. I se părea că s-a strecurat pe undeva o greșeală. Nu putea crede că el l-a scris. Iar dacă îl scrisese, i se părea a fi o hulă. O blasfemie. I se părea că-i face o mare nedreptate soțului ei. Și cine i-o făcea? Cel mai bun elev al său. Și când? Când acesta nu se mai putea apăra.

Doamna Nicolau îi predase franceza la școală, dar istoria o îndrăgise mai mult.

— Dar dumneavoastră când l-ați cunoscut? a întrebat-o Alexandru, când fosta sa profesoară de franceză s-a mai calmat un pic și a primit să intre la el în casă, să se așeze pe un scaun și să bea un ceai.

— Ce importanță poate să aibă asta?

— Are.

— În 1954.

— Dar povestea asta cu bunicul meu s-a petrecut în 1953.

— Pavel nu mi-a povestit nimic despre asta.

— Nici bunicul meu nu mi-a povestit cât am fost elev.

— Nu-i posibil. Bunicul tău te-a mințit. Toată viața sa a avut un dinte împotriva lui Pavel și s-a răzbunat prin intermediul tău. L-a invidiat, pentru că soțul meu a putut face o facultate, iar el toată viața lui a lucrat cu palmele, la strâns tutunul. Nu i-a putut ierta asta și a inventat că soțul meu l-a turnat la Securitate.

Cuprins

Eu, până acum, nu am ridicat mâna la nimeni	7
Ce mai contează ce s-a întâmplat în urmă cu șaptezeci de ani?	9
Se lăasă în genunchi, ridică cearșaful și se uită sub pat	18
Lingura murdară de borș	22
Tata înfipse cuțitul în gâtul oii, cu ambele mâini	24
Boul acela care îl înlocuise pe tata	30
Moartea lui Doru	32
Unul din ochii lui era de sticlă	55
Liuba și copiii ei	63
Murise, dar nu m-am dus să-i spun Oanei despre asta	68
Eu în noaptea asta oare unde am să dorm?	71
Era imposibil ca tustrei să ieșim vii din camera aia de cămin	74
Răpirea unui coleg de-al meu de la Europa Liberă	79
O crimă în cafenea de lângă gară	84
Când m-a atacat haita aia de câini băloși și eu nu mai credeam că voi mai putea să scap cu viață din mijlocul ei	87
Putin nu mai voia să-i răspundă la telefon	91
Cei trei gardieni care mă urmăriseră prin penitenciar	94
Amintiri din casa morților	104
Rochia o ținea pe loc și ea nu putea să fugă	110
Luați-ne și pe noi în Siberia	115
Tatăl lui Volodea	119
Toată lumea vorbea că Zina ar fi amanta lui Iulian Petrovici	125
Radu încă mai mișca din picioare	129
Dar atât de tare m-au bătut atunci	133
Chelul din portbagajul mașinii	144
Următorul vei fi tu	146
Cărămida ucigașă	149
Sinuciderea lui Vitalie Vitalievici	152
Hai, trage, ce mai aștepți?	156

Când nu va mai cere votcă, atunci va trebui să se îngrijoreze cu adevărat	160
Muza Pavlovna a murit.....	163
Nimeni, niciodată, nu ieșise viu din liftul acela	188
Ziua în care a murit mama mea.....	191
Vasile își lipi pistolul de tâmplă și trase.....	193
Cea mai bună prietenă a Ilenei s-a întors în Tiraspol	196
Războiul care nu s-a terminat niciodată.....	203
Abia aștepta să înceapă războiul	205
Câinele ucigaș	209
Cu o mână îl strângea pe băiatul său la piept, iar cu cealaltă apăsa pe trăgaci.....	211
Între două explozii	213
Ei cu toții adorau liniștea.....	216
Uită s-o ia și pe fetița ei	219
Liuda îl aștepta cu pistolul la ochi în fața ușii de la baie	221
Întoarcerea într-un oraș bombardat.....	224
Un glonț îi doborî capela din cap	226
Ziceau că la mijloc ar fi fost o femeie	228
Tătuca și Cârnu	230
Bespoșceadnii.....	233
Cadoul Nadiușei	236
Îl împușcăm sau nu?	239
Răzbunarea Tatianeii	242
Sinuciderea lui Ribakin	244
Natașenka și copiii ei.....	246